

Звіт про роботу,
спрямовану на запобігання булінгу в учнівському середовищі
в ЛЗЗСО №4 ЛМР
у 2022-2023 навчальному році

24 лютого 2022 року — дата, яка стала точкою відліку нової реальності для України.

Страшні події повномасштабної війни вплинули на кожного з нас. Адже частина дітей на окупованій території залишилася без домівок та закладів освіти, втратила близьких та друзів, частина – не змогла евакуюватися, багато учнів перебуває за кордоном, ще інші повернулася до очного чи змішаного навчання. Але якщо дорослі мають сформовані захисні механізми, то для дітей втрата відчуття безпеки, стабільності, упевненості в завтрашньому дні стала причиною сильного стресу, тривале перебування в якому може призвести до важких наслідків. Саме тому першочерговим завданням батьків, освітянської спільноти на сьогоднішній день є надання невідкладної допомоги та психологічної підтримки дітям, що дасть змогу їм впоратися зі стресами, а також попередить виникнення більш складних проблем.

То ж під час роботи з учнями в ЛЗЗСО №4 чи не найголовнішим завданням стало забезпечення позитивної робочої атмосфери в класі, запобігання цькуванню та булінгу в учнівському середовищі, створення якомога кращих умов для продуктивної роботи дітей.

Протягом 2022-2023 навчального року серед учнів Лубенського закладу середньої освіти І-ІІІ ступенів № 4 Лубенської міської ради Полтавської області проводилися заходи з профілактики шкідливих звичок, насильства, протидії булінгу, правил безпечної поведінки та попередження протиправної поведінки, безпеки в Інтернет-просторі тощо. Під час роботи з учнями чи не найголовнішим були заходи, спрямовані на запобігання булінгу в учнівському середовищі, аби забезпечити позитивну робочу атмосферу в класі, запобігти цькуванню та створити якомога кращі умови для продуктивної роботи дітей.

Протягом навчального року в закладі були проведені такі заходи:

- видано накази «Про створення у закладі освіти комісії з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу у 2022-2023 навчальному році» та «Про організацію роботи у закладі освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу у 2022-2023 навчальному році»;
- оновлено розділ з профілактики булінгу і розміщення нормативних документів на сайті закладу освіти;
- систематично проводиться перевірка приміщень, території школи з метою виявлення місць, які потенційно можуть бути небезпечними та сприятливими для вчинення булінгу (цькування);
- здійснювались консультації класних керівників психологом, соціальним педагогом з проблемних ситуацій;
- в закладі діє інформаційна скринька для повідомлень про випадки булінгу (цькування);
- взято участь педагогічних працівників у навчальних семінарах щодо запобігання булінгу (цькування) та заходів реагування;
- висвітлено інформаційні буклети та пости на інтернет-платформах з антибулінгової тематики (практичний психолог Чернова М.С., соціальний педагог Бикова Н.А.);
- оновлено пам'ятки для батьків про порядок реагування та способи повідомлення про випадки булінгу (цькування) щодо дітей, заходи захисту та надання допомоги дітям;
- опрацьовано на класних батьківських зборах тему «Булінг та кібербулінг» (класні керівники);
- проведено засідання учнівського самоврядування «Конфлікти та його наслідки» (педагог-організатор);
- з метою формування навичок дружніх стосунків у класному колективі класні керівники 1-4 класів та педагоги 5 класів проводять ранкові зустрічі «Ранкове коло»;

- 16 листопада проведено День толерантності (виховні години по класам, радіогазета та висвітлена тематична інформація на дошці оголошень);
- практичним психологом по класам проведено дидактичні ігри «Великі права маленької людини» 5-6 класи та «Не будь булером – будь другом» 7-8 класи;
- проведено просвітницьке заняття «Булінг: причини, наслідки. Як попередити?» 6-7 класи (практичний психолог Чернова М.С.);
- проведено презентацію у класних вайбер-групах відеороликів «Щоб не стати жертвою цькувань...» 5-11 класи (соціальний педагог Бикова Н.А.);
- надано корисні правила-поради для профілактики й подолання кібербулінгу (соціальний педагог Бикова Н.А.);
- проведено бесіди «Булінг – не роби вигляд що не бачиш...» 9-11 класи (практичний психолог Чернова М.С.);
- на МО соціальних педагогів Бикова Н.А. виступила з доповіддю «Протидія булінгу в учнівському середовищі. Вплив війни на прояви булінгу в дітей»;
- проведено години спілкування на тему: «Кібербулінг» 6-7 класи (соціальний педагог Бикова Н.А.);
- тренінгові заняття з програми «Особиста гідність. Безпека життя. Громадська позиція» 9-11 класи (соціальний педагог Бикова Н.А.);
- тренінг «Безпека використання інформаційно-комунікаційних технологій дітьми» 6-7 класи (соціальний педагог Бикова Н.А.);
- виховна година «Формування навичок безпечної поведінки» 7-8 класи (практичний психолог Чернова М.С.);
- бесіда «Притча про жорстокість» 3 класи (практичний психолог Чернова М.С.);
- тренінг «Вироблення правил ненасильницької поведінки» 2-4 класи (соціальний педагог Бикова Н.А.);
- класними керівниками систематично проводилися виховні заходи з дітьми та батьками щодо попередження булінгу та створення сприятливого навчального середовища.

З 26 вересня по 30 вересня в ЛЗЗСО №4 було проведено тиждень протидії булінгу. У цей період були здійснені такі заходи:

- висвітлено інформацію на сайті школи «Попередження булінгу в школі»;
- проведена радіогазета, присвячена проблемі булінгу серед школярів (шкільний пресцентр);
- проведена година психолога «Вчимося казати ні» 1-4 класи (практичний психолог);
- висвітлено інформацію на сайті школи для батьків «Як дізнатися, що мою дитину цькують» (соціальний педагог);
- переглянуто відеофільм «STOP Булінг. Поради дітям» 1-4 класи (соціальний педагог);
- переглянуто та обговорено відеофільм «Як боротися з булінгом: поради для дітей» (5-8 класи);

- проведено профілактичну гру «Не будь булером! Будь другом» 7-8 класи (практичний психолог);
- класними керівниками проведено бесіди та виховні години з учнями на тему протидії булінгу та створенню дружніх стосунків в учнівському середовищі;
- переглянуто відеоролики «Життя – найбільша цінність. Нік Вуйчич – людина легенда» (9-11 класи);
- колаж малюнків «Дружба об'єднує» 2-7 класи (соціальний педагог, класні керівники);
- проведено виставку інформаційної літератури у бібліотеці «STOP БУЛІНГ»;
- надано психологічні поради психологом «Як допомогти дітям упоратися з булінгом».

З 25 листопада по 10 грудня проходила Всеукраїнська акція «16 днів проти насилля». Мета акції – привернення уваги та підвищення рівня обізнаності до проблеми насильства у суспільстві та попередження негативних явищ, що можуть призвести до насилля або спровокувати його вчинення.

За цей короткий період проведено низку тематичних виховних бесід, інтерактивних занять, брейнрингів, відеолекторіїв, акцій. А саме:

- акція «День білої стрічки»;
- фото-виставка «Жінки, якими пишається вся Україна». Вислови відомих людей про жінку;
- акція «Простір вільний від дискримінації. Рівні права – рівні можливості»;
- бесіда «Гендерна рівність, як розвиток суспільства» (7-8 класи);
- виставка – застереження «Розірви коло: насильство не є нормою»;
- інтелектуально – пізнавальна гра «Не будь булером! Будь другом!» (5 класи);
- тематичні виховні години класними керівниками (1-11 класи);
- акція «Червону стрічку носять небайдужі»;
- бесіди «Бережи здоров'я і життя» (7-9 класи);
- година спілкування «Скажемо СНІДу – Ні!» (10-11 класи);
- відеолекторій «Життя на продаж» (8 класи);
- фотовиставка «Вони перемогли долю»;
- уроки доброти з елементами патріотичного виховання (1-4 класи);
- круглий стіл «Геть насильство над дітьми» (9 класи);
- пізнавальна гра «Великі права маленької дитини» (3-4 класи);
- година спілкування «Права та обов'язки дітей»;
- поради батькам «Стилі виховання в родині»;
- акція "Кожна дитина має право" (1-4 класи);
- проведена виставка малюнків присвячена дню Волонтера.

Заходи стали приводом для аналізу власних дій та вчинків. Сприяли вихованню людяності, відповідальності, поваги до гідності іншої людини та переосмислення цінностей.

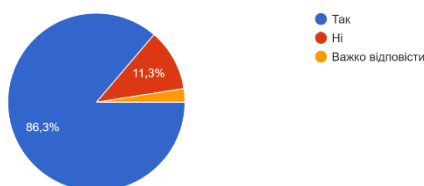
Моніторинг ефективності плану заходів щодо протидії булінгу, виявлення проблем та вжиття заходів для їх вирішення

З метою визначення ефективності роботи з протидії булінгу освітньому середовищі у грудні та травні навчального року у ЛЗЗСО №4 було проведено онлайн анкетування учнів 1-4 класів та 5-11 класів про випадки булінгу у школі та дотримання безпечних умов перебування дітей в закладі освіти (окремий звіт).

У грудні в онлайн-опитуванні взяли участь 464 учнів школи, із них – 6-11 років – 213 (1-4 класи) респондентів, 12-16 років – 251 (5-11 класи) респондент .

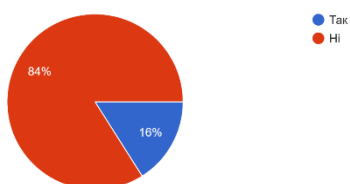
За результатами опитування учнів 1-4 класів зроблено такі висновки:

Чи знаєш ти, що таке булінг (цькування)?
204 ответа

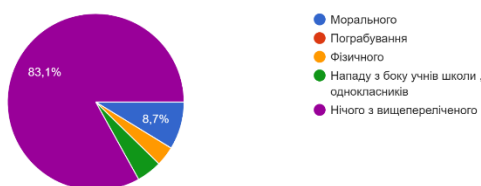
На питання «Чи знаєш ти, що таке булінг (цькування)?» - 176 (86,3%) учнів дали ствердну відповідь, ні – 23 (11,3%) учня, важко відповісти – 5 (2,5%) учнів.

Чи зазнавав ти приниження в школі?
206 ответов

На питання «Чи зазнавав ти приниження в школі?» так відповіли - 33 (16%) учня, ні - 173 (84%) учнів.

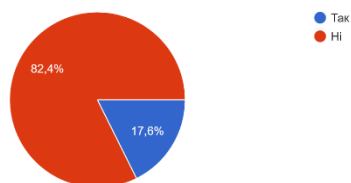
Якщо зазнавав, то якого?
195 ответов

Учні розподілили види насильства, які до них застосовувалися:

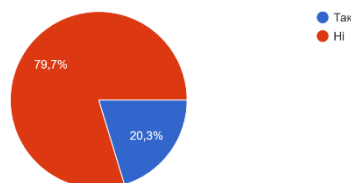
- морального - 17 (8,7%) учнів;
- фізичного – 7 (3,6%) учнів;
- нападу з боку учнів школи, однокласників – 9 (4,6%) учнів;
- нічого з вищепереліченого - 162 (83,1%) учня, так як насильство до них не застосовувалося.

Чи був ти свідком чи жертвою булінгу (цькування)?
204 ответа

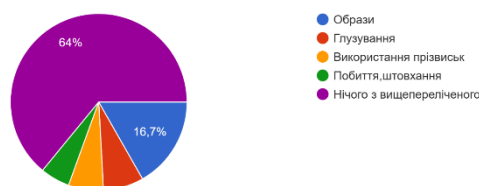
Чи були випадки булінгу (цькування)? Ні зазначило – 168 (82,4%) учнів, так – 36 (17,6%) учнів.

Чи спостерігається явище булінгу (цькування) в вашій школі?
202 ответа

Чи спостерігається явище булінгу (цькування) в вашій школі? Так - 41 (20,3%) учнів, ні – 161 (79,6%) учень.

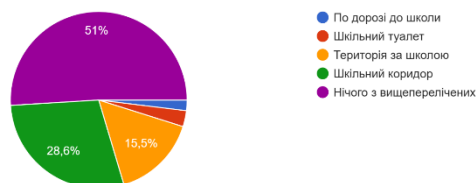
З якими приниженнями ти стикався в школі?
203 ответа

На думку дітей, причини агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів?

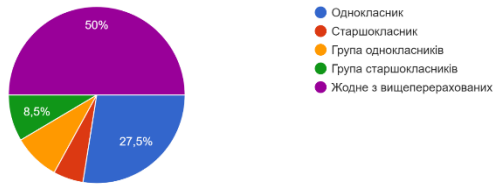
- образи – 34 (16,7%) учнів;
- глузування - 15 (7,4%) учнів;
- використання прізвиськ – 13 (6,4%) учнів;
- побиття, штовхання – 11 (5,4%) учнів;
- нічого з вище переліченого – 130 (64%) учнів.

Де на ваш погляд, діти найчастіше стикаються з проявами булінгу (цькування)?
206 ответов

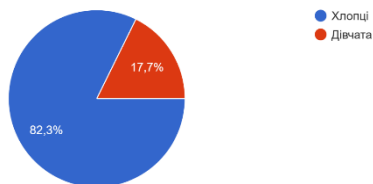
На погляд дітей, найчастіше діти стикаються з проявами булінгу у шкільному коридорі - 59 (28,6%) учнів, на території за школою – 32 (15,5%) учні, шкільний туалет - 6 (2,9%) учнів, по дорозі до школи – 4 (1,9%) учня, нічого з вище перелічених відповіло – 105 (51%) учнів.

Хто найчастіше є агресорами?
200 ответов

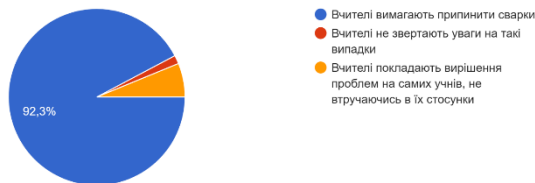
Діти вказали, що найчастіше є агресором однокласники – 55 (27,5%) учнів, 17 (8,5%) учнів відмітили - група однокласників, група старшокласників – 17 (8,5%), старшокласник – 11 (5,5%), жодне з перелічених – 81 (53,3%).

Найчастіше агресорами є :
181 ответ

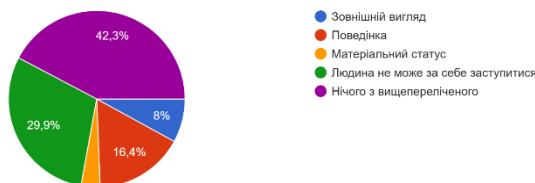
На думку дітей найчастіше агресорами є хлопці – 149 (82,3%), дівчата – 32 (17,7%).

Як учителі реагують на випадки булінгу (цькування)?
194 ответа

У 92% відсотках учителі вимагають припинити сварки зазначило 179 учнів, не звертають уваги на такі випадки зазначило 12 (6,2%) учнів і покладають розв'язання проблем на самих учнів зазначило 3 (1,5%) учнів.

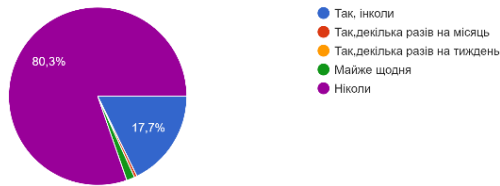
Причини агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів?
201 ответ

Причиною агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів учні відповіли:

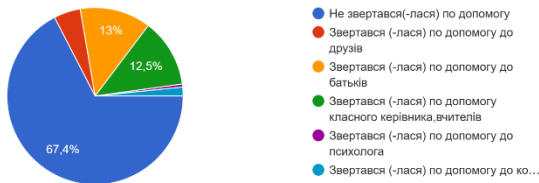
- зовнішній вигляд – 16 (8%) учнів;
- поведінка – 33 (16,4%) учнів;
- матеріальний статус – 7 (3,5%) учнів;
- людина не може за себе заступитися – 60 (29,9%) учнів;
- нічого з вище переліченого – 85 (42,3%) учнів.

Чи були ви в ролі жертви, коли інші школярі ображали вас?
203 ответа

На питання «Чи були ви в ролі жертви, коли інші школярі ображали вас?» більшість респондентів відповіло, що їм не доводилося бути жертвою – 163 (80,3%), інколи – 36 (17,7%) учнів, 1 (0,5%) учень вказав декілька разів на місяць, а 3 учнів, зазначили що зазнавали ображення майже щодня.

Чи зверталися ви по допомогу і до кого саме?
184 ответа

Найчастіше діти звертаються по допомогу до батьків - 24 (13%) учня, решта – до класних керівників чи вчителів 23 (12,5%), друзів 9 (4,9%), до психолога – 1 (0,5%), не зверталися по допомогу – 124 (67,4%).

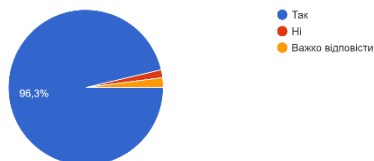
Що можна зробити для покращення стосунків у школі?
198 ответов

У рекомендаціях покращення освітнього простору діти давали такі поради: взаємне позитивне ставлення один до одного – 67 (33,8%) учнів, влаштовувати більше поїздок класом та більше спілкуватися між собою – 61 (30,8%) учень, щоб вчителі ставилися однаково добре до всіх учнів – 15 (7,6%) учнів, щоб погані учні не заважали вчитися решті – 14 (7,1%) учнів, щоб старші не ображали молодших – 9 (4,5%) учнів і 32 (16,2%) учня зазначили, що нічого не потрібно змінювати.

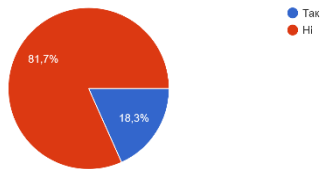
За результатами анонімного анкетування учнів 5-11 класів про випадки булінгу у школі зроблено такі висновки:

Чи знаєш ти, що таке булінг?
246 ответов

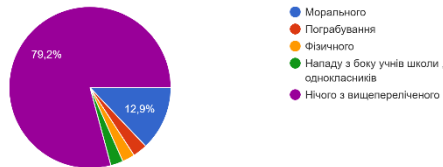
На питання «Чи знаєш ти, що таке булінг (цькування)?» - 236 (96,3%) учнів дали ствердну відповідь, ні – 4 (1,6%) учня, важко відповісти – 5 (2%) учнів.

Чи зазнавав ти приниження в школі?
246 ответов

На питання «Чи зазнавав ти приниження в школі?» так відповіли - 45 (18,3%) учнів, ні - 200 (81,7%) учнів.

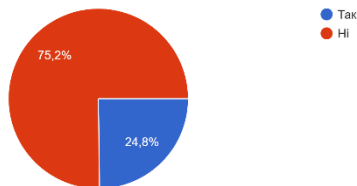
Якщо зазнавав, то якого?
240 ответов

Учні розподілили види насильства, які до них застосовувалися:

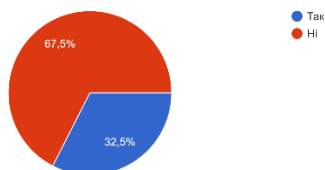
- морального - 31 (12,9%) учнів;
- пограбування - 7 (2,9%) учнів;
- фізичного – 6 (2,5%) учнів;
- нападу з боку учнів школи, однокласників – 6 (2,5%) учнів;
- нічого з вищепереліченого - 190 (79,2%) учнів.

Чи був ти свідком чи жертвою булінгу?
246 ответов

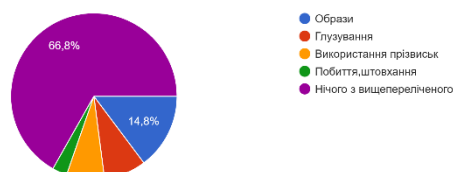
Чи були випадки булінгу (цькування)? Ні зазначило – 185 (75,2%) учнів, так – 61 (24,8%) учень.

Чи спостерігається явище булінгу в вашій школі?
246 ответов

На питання «Чи спостерігається явище булінгу (цькування) в вашій школі?» так зазначило - 77 (33,1%) учнів, ні – 166 (67,5%) учнів.

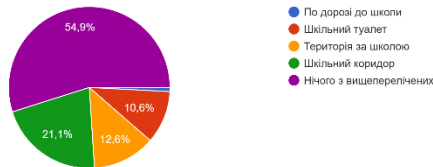
З якими приниженнями ти стикався в школі?
244 ответа

На думку дітей, причинами агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів є:

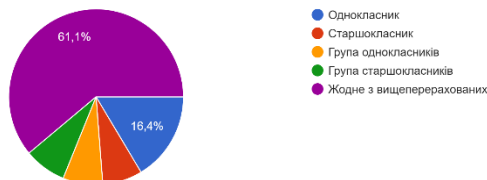
- образи – 36 (14,8%) учнів;
- глузування- 20 (8,2%) учнів;
- використання прізвиськ – 18 (7,4%) учнів;
- побиття, штовхання – 7 (2,9%) учнів;
- нічого з вище переліченого – 163 (66,8%) учнів.

Де на ваш погляд, підлітки найчастіше стикаються з проявами булінгу?
246 ответов

На погляд дітей, найчастіше учні стикаються з проявами булінгу у шкільному коридорі - 52 (21,1%) учня, територія за школою відповіли – 31 (12,6%) учень, шкільний туалет - 26 (10,6%) учнів, по дорозі до школи – 2 (0,8%) учня, нічого з вище перелічених відповіло – 135 (54,9%) учнів.

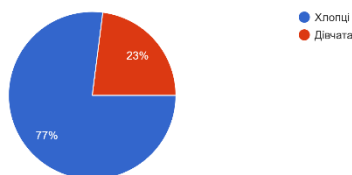
Хто найчастіше є агресорами?
244 ответа

На питання «Хто найчастіше є агресором?» діти вказали:

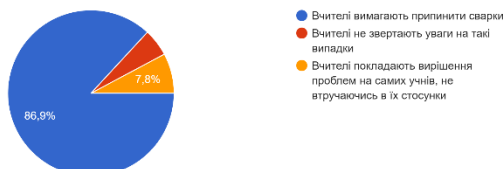
- однокласник – 40 (16,4%) учнів;
- старшокласник – 18 (7,4%) учнів;
- група однокласників - 18 (7,4%) учнів;
- група старшокласників – 19 (7,8%) учнів;
- жодне з перелічених – 149 (61,1%) учнів.

Найчастіше агресорами є :
235 ответов

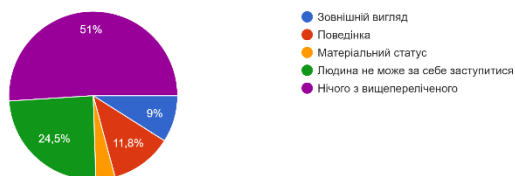
На думку дітей найчастіше агресорами є хлопці – 181 (77%), дівчата – 54 (23%).

Як учителі реагують на випадки булінгу?
244 ответа

У 87 відсотках учителі вимагають припинити сварки зазначило 212 учнів, не звертають уваги на такі випадки зазначило 13 (5.3%) учнів і покладають розв'язання проблем на самих учнів зазначило - 19 (7,8%).

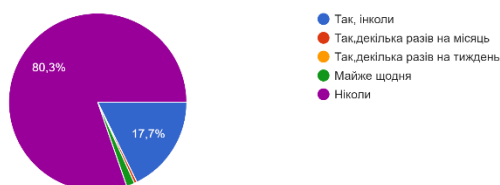
Причини агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів?
245 ответов

Причиною агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів учні відповіли:

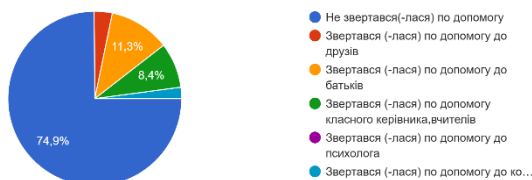
- зовнішній вигляд – 22 (9%) учнів;
- поведінка – 29 (11,8%) учнів;
- матеріальний статус – 9 (3,7%) учнів;
- людина не може за себе заступитися – 60 (24,5%) учнів;
- нічого з вище переліченого – 125 (51%) учнів.

Чи були ви в ролі жертви, коли інші школярі ображали вас?
203 ответа

На питання «Чи були ви в ролі жертви, коли інші школярі ображали вас?» більшість респондентів відповіло, що їм не доводилося бути жертвою – 205 (83,3%), іноколи – 32 (13%) учнів, 3 (1.2%) учнів вказало декілька разів на місяць, 3 (1.2%) учнів - декілька разів на тиждень, 3 (1.2%) учнів - зазнавали ображання майже щодня.

Чи зверталися ви по допомогу і до кого саме?
239 ответов

Найчастіше діти звертаються по допомогу до батьків - 27 (11,3%) учнів, до класних керівників чи вчителів - 20 (8,4%) учнів, друзів - 8 (3,3%), не зверталися по допомогу, бо такої необхідності не було – 124 (67,4%) учнів.

Що можна зробити для покращення стосунків у школі?
244 ответа

У рекомендаціях покращення освітнього простору діти давали такі поради: взаємне позитивне ставлення один до одного – 73 (29,9%) учнів, влаштовувати більше поїздок класом та більше спілкуватися між собою – 35 (14,3%) учнів, щоб вчителі ставилися однаково добре до всіх учнів – 20 (8,2%) учнів, щоб погані учні не заважали вчитися решті – 13 (5,3%), щоб старші не ображали молодших – 13 (5,3%) учнів і 90 (36,9%) учнів зазначили, що нічого не потрібно змінювати.

Аналізуючи результати моніторингу, можна константувати, що проблема булінгу та його попередження залишається актуальною: випадки, які діти розцінюють, як булінг, трапляються. Тому необхідно продовжувати роботу над просвітою дітей з теми булінгу, особливо звертаючи увагу на тему самозахисту, вміння реагувати на ситуації булінгу (коли дитина є і жертвою, і свідком булінгу), психологічний стан здобувачів освіти та їхніх батьків, що впливатиме на освітній процес у новому навчальному році,

Аналіз виконання плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Лубенському закладі загальної середньої освіти I-III ступенів № 4 Лубенської міської ради Полтавської області на 2022-2023 навчальний рік, показав, що всі заходи були виконані й дали позитивний ефект. Певні зміни в плані були пов'язані з особливостями проведення навчання в умовах воєнного стану.

Необхідно на початок 2023-2024 навчального року розробити новий План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню), який передбачає діяльність практичного психолога, соціального педагога, класних керівників, педагога-організатора, адміністрації закладу із запобігання проявів булінгу серед учасників освітнього процесу, враховуючи складну ситуацію в країні, пов'язану із станом війни.